

ข้อคิดความเป็นครู

“ถ้าเราออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ดี เด็กย่อมทำได้ จุดมุ่งหมายสุดท้ายคือให้เด็กมีความสุข เก่ง ดี มีสุข”

เจตนาวันนี้อยากมาให้กำลังใจมากกว่าจะมาบรรยาย ที่นำมาเปิดให้ฟังคือปาฐกถาของมาลาลา ยูซุฟไซ ที่ขึ้นพูดในสหประชาชาติ ในฐานะผู้ได้รับรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ ในปี 2014 (ร่วมกับนายไกลาส สัตยาศิ ครูชาวอินเดียวัย 60 ปี) ปาฐกถาของมาลาลาครั้งนั้นคิดว่าสะท้อนคุณค่าความหมายของความเป็นครูได้ดีทีเดียว ย้อนเหตุการณ์ไปที่อัฟกานิสถานได้การยึดครองของตาลีบัน กลุ่มตาลีบันเชื่อว่าสตรีไม่ควรออกมาปฏิสัมพันธ์กับคนภายนอกครอบครัว และยังไม่สมควรได้รับการศึกษา แต่มาลาลาเป็นลูกของคุณครู เธอไม่เห็นด้วย และพยายามสื่อสารความคิดของเธอออกมา ตาลีบันสืบทราบว่าเป็นเธอที่เผยแพร่ความคิดนี้ และวันหนึ่ง ระหว่างที่เธอเดินทางกลับจากโรงเรียน ก็มีคนจอดขวางกระบะ และเดินลงมาถามว่าเป็นใครคือมาลาลา ก่อนจะกระหน่ำยิง แต่เป็นความโชคดีของมาลาลาที่รอดตาย มาลาลาเชื่อว่า การศึกษาจะช่วยให้คนมีความรู้ มีทักษะ นำไปสู่การมีอาชีพ มีรายได้ ลดปัญหาความยากจน ความไม่รู้ การศึกษาจะสร้างความเสมอภาค เท่าเทียม

“ตาลีบันคิดว่ากระสุนนัดนั้นจะทำให้พวกเราเจ็บ แต่พวกเขาคิดผิด ผู้ก่อการร้ายคิดว่าจะหยุดความตั้งใจ ความมุ่งมั่น แต่ไม่มีอะไรเปลี่ยนในชีวิตของฉันเลย นอกจากความอ่อนแอ ความกลัว ความสิ้นหวัง ได้ตายลงไป แต่ความเข้มแข็ง พลัง และกล้าหาญได้เข้ามาแทนที่ ถ้าคนที่ยิงฉัน 2 คนนั้นมาอยู่ต่อหน้า ฉันจะไม่ยิงเขา แต่จะถามเขาว่าท่านมีลูกหรือไม่ ท่านมีภรรยาหรือไม่ ถ้ามีลูก ท่านส่งลูกไปเรียนหนังสือหรือยัง ถ้ายัง ให้ส่งไปเรียน ฉันพร้อมจะให้ยกย”

หนังสือและปากกา เป็นอาวุธที่ทรงอำนาจสำหรับเธอไม่ใช่ระเบิดหรือปืน เด็ก 1 คน ครู 1 ท่าน ปากกา 1 ด้าม หนังสือ 1 เล่ม สามารถเปลี่ยนแปลงโลกได้ และใครคือผู้ที่กำลังสร้างสิ่งเหล่านี้ – คือพวกท่านที่นั่งอยู่เบื้องหน้า พวกผม

คุณภาพแห่งโอกาส ก็คือ คุณภาพการศึกษา พวกท่านคิดว่า ผลลัพธ์ทางการศึกษาของพวกเราตอนนี้ พวกเราพอใจมันหรือยัง... ผมคิดว่าทุกท่านพูดถูกว่าคุณภาพการศึกษามันทำร้ายพวกเรา นักวิชาการการศึกษาก็พยายามศึกษาว่าตัวแปรใดส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครู ความพร้อมของเด็ก และนโยบายของผู้บริหาร...

จากการทดสอบทางสถิติ พบว่า นักเรียนเป็นตัวแปรที่ส่งผลสูงสุดต่อคุณภาพการศึกษา จริง ๆ คือทุกตัวแปรมีค่าใกล้เคียงกันมากแต่ตัวผู้เรียนเป็นตัวแปรที่ส่งผลสูงสุด ถ้าหากผู้เรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่อนข้างสูง มีการเตรียมตัวมาก่อน อ่านมาก่อน กลับไปที่บททบทวนบทเรียน จะเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการทำให้เด็กเรียนได้อย่างมีคุณภาพ

แต่ความท้าทายที่มีก็คือ จะทำอย่างไรให้ปลูกฝังให้เด็ก ๆ รักการอ่านรักการศึกษา เคยไปเยี่ยม รร. แห่งหนึ่งโดยไม่ได้นัดหมายล่วงหน้า รร. นี้จัดชั่วโมงที่เรียกว่า Reading Time ให้เด็กอ่านหนังสือ 1 ชม. ก่อนเข้าแถว เราจะสร้างวัฒนธรรมการอ่านหนังสือแบบนี้ให้กับเด็กไทยได้อย่างไร

ปัจจัยรองลงมาที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาก็คือ พฤติกรรมกรรมสอนของคุณ ถ้าครูมีองค์ความรู้ที่แน่น + พฤติกรรม + เทคนิคการสอน + สื่อการเรียนการสอน

ความท้าทายของพวกเราอีกอย่างก็คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร ไม่ว่าจะกระทรวงจะออกนโยบายอะไรมา แต่พื้นฐานที่สำคัญที่สุดคือ การอ่านออกเขียนได้ เราอาจคิดว่านโยบายของรัฐบาลเปลี่ยนแปลงบ่อย ๆ เช่น กิจกรรม ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มันไม่ใช่เรื่องใหม่ มันก็คือ Learning by Doing ถ้าผู้บริหารเข้าใจแก่นความคิดของนโยบาย ไม่ว่าจะชื่อเปลี่ยนไปอย่างไรแต่ก็จะยังทำได้เหมือนเดิม

ถ้าเราออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ดี เด็กยอมทำได้ จุดมุ่งหมายสุดท้ายคือให้เด็กมีความสุข เก่ง ดี มีสุข – อยู่ที่การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จุดอ่อนของบ้านเราคือไม่ได้จัดกระบวนการเรียนรู้แบบนี้

อนาคตเด็กเราจะเป็นอย่างไง? ผมเชื่อว่าคุณภาพการศึกษาอยู่ที่พวกท่านที่อยู่ต่อหน้าพวกผมทุกคน

ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ ผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ
 บรรยายพิเศษ เกียรติยศของวิชาชีพครู

